

Białystok, 3 września 2025 r.

Stanisław Bartnik
SlonecznyStok.pl
ul. Upalna 1A lok. 84
15-668 Białystok
PR 452

Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Wniosek

Na podstawie art. 9 ustawy o RPO i art. 10 prawa prasowego, proszę o skierowanie do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 107 § 3 pkt 1) prawa o ustroju sądów powszechnych, w związku z rażącym naruszeniem przez ten przepis porządku demokratycznego wyrażanego trójpodziałem władzy oraz podważaniem konstytucyjnego prawa obywateli do sprawiedliwego sądu w granicach obowiązującego prawa materialnego i procesowego.

Uzasadnienie

W 2022 roku do istniejącego artykułu 107 prawa o ustroju sądów powszechnych dodano § 3 pkt 1) w brzmieniu: *"Nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego: 1) okoliczność, że orzeczenie sądowe wydane z udziałem danego sędziego obarczone jest błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów"*;

Uchwalona nowelizacja narusza wyrażoną w art. 10 Konstytucji RP fundamentalną dla państwa demokratycznego zasadę trójpodziału władzy oraz równowagi między władzą ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską, zezwalając sędziom na przekraczanie ustanowionego prawa i realizowanie wyrokami partykularnych decyzji politycznych, gospodarczych itd. – czyli wkraczania w kompetencje zastrzeżone dotąd dla władzy wykonawczej.

Przed uchwaleniem art. 107 § 3 pkt 1) granicą orzekania dla sędziów było obowiązujące prawo materialne i procesowe, a sądy z mocy Konstytucji RP stały na straży jego przestrzegania (art. 178). Sankcją za ewentualne łamanie przepisów był zapis w § 1 pkt 1) o "odpowiedzialności za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa".

Dodanie § 3 pkt 1) wprowadziło radykalną zmianę w uprawnieniach sędziów, w praktyce podważając nałożone na nich obowiązki w zakresie strzeżenia i wykonywania prawa. Po nowelizacji, sędziowie już bez ryzyka odpowiedzialności mogą uznaniowo stosować przepisy, co w praktyce, oprócz chaosu orzeczniczego, grozi nieprzewidywalnością wyroków i pozbawieniem obywatela pewności obowiązującego prawa.

Uchwalenie wyłączenia odpowiedzialności za wadliwe orzekanie otwiera sędziom drogę do partykularyzmu orzeczniczego, realizowania interesów silniejszej strony, celów grup politycznych, ideologicznych i gospodarczych.

Wprowadzona fakultatywność stosowania prawa jest również bezprecedensowym zaproszeniem do instancyjnej korupcji w sądach i kreowania rynku nieformalnych opłat za korzystne orzeczenie,

bowiem wydanie nawet kuriozalnego wyroku nie wywoła dla nich negatywnych skutków, np. w postaci odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Z kolei w wymiarze politycznym art. 107 § 3 pkt 1) kieruje polski wymiar sprawiedliwości w stronę standardów sądów putinowskiej Rosji, w której sposób orzekania jest podporządkowany reżimowi, a sądy są sterowanym politycznie narzędziem aparatu represji.

W ostatnich latach proces swoistej putinizacji polskiego sądownictwa wyraźnie postępuje, m.in. z uwagi na bezprecedensowy w historii III RP wzrost aktywności oraz bezpośredniego wpływu na orzekanie przedstawicieli władzy wykonawczej, różnego rodzaju stowarzyszeń i grup lobbingskich – co we wcześniejszych latach było nie do pomyślenia. Oddziaływanie takich grup jest tak wielkie, że np. prezesi sądów odmawiają informacji publicznej o przynależności i powiązaniach sędziów, tłumacząc się m.in. koniecznością "ochrony karier sędziów" (dowód: kopia pisma prezesa Sądu Apelacyjnego w Białymstoku).

Obecnie, dzięki art. 107 § 3 pkt 1), analogicznie jak w „demokracji” putinowskiej, możliwe stało się bezpośrednio wykorzystywanie prokuratury i sądu np. do kreowania oskarżeń o charakterze politycznym i ideologicznym i uzyskiwanie wyroków skazujących w sprawach, w których przed nowelizacją byłoby to niemożliwe, m.in. z uwagi na odpowiedzialność karną z art. 231 kk i dyscyplinarną za rażące łamanie prawa materialnego. Potencjał § 3 jest obecnie najczęściej wykorzystywany do ograniczania wolności słowa, w walce politycznej i ideologicznej, ale też w sprawach o charakterze gospodarczym.

Skutki nowelizacji są szczególnie silnie widoczne w motywowanych walką ideologiczną postępowaniach o tzw. mowę nienawiści, w których par. 3 pkt 1) tworzy – tak jak w Rosji – pole do ferowania wyroków skazujących za niezastniałe w rzeczywistości i niepopelnione czyny oraz np. umożliwia ostentacyjne wykorzystywanie uprawnień sędziego do wydania z góry zaplanowanego wyroku – zamówionego przez daną grupę interesów. W tej kategorii spraw art. 107 § 3 pkt 1) toruje też drogę do umyślnego niedopuszczania lub pomijania dowodów, których zgodnie z wymaganiami kpk normalnie nie wolno było oddalić (przykład: sprawa Andrzeja Jędrzejewskiego – kopia wniosku w załączeniu).

Jako jaskrawe przykłady warto wskazać np. najnowszy wyrok dotyczący afery Amber Gold, w którym ostentacyjnie zakwestionowano fundamentalne prawa obywateli do ochrony przysługującej w ramach przynależności do wspólnoty państwowej:

<https://biznes.interia.pl/gospodarka/news-sprawa-amber-gold-wrocila-na-wokande-sad-oddala-pozew-blisko,nId,8015352>

Innym szokującym przykładem jest wyrok będący manifestacją zaangażowania ideologicznego:

<https://wydarzenia.interia.pl/kraj/news-sad-umorzyl-sprawe-ataku-na-dzialacza-pro-life-ziobro-pokaza,nId,6935511>

W świetle powyższego, wprowadzony do obrotu prawnego § 3 pkt 1) stanowi bezprecedensowe zagrożenie dla porządku demokratycznego. Dopuszczając fakultatywność stosowania prawa i jednocześnie znosząc odpowiedzialność sędziów, ułatwia zarówno władzy wykonawczej (minister sprawiedliwości), branżowym organizacjom sędziów i innym ośrodkom wpływu, niedopuszczalną ingerencję w proces orzecznicy i przyczynia się do systemowego niszczenia wiarygodności i autorytetu urzędu sędziego.

Uchwalenie § 3 pkt 1) narusza następujące normy konstytucyjne:

Art. 10 Konstytucji RP

1. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.
2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.

Poprzez zaburzenie fundamentalnego dla demokracji trójpodziału władzy, polegające na przyznaniu sędziom uprawnień zastrzeżonych dotąd wyłącznie dla władzy wykonawczej, wskutek dopuszczenia możliwości niestosowania się do prawa materialnego i procesowego i wyrokowania, np. zgodnie z politycznymi wytycznymi, zamówieniem grupy interesów, forsowaną ideologią itd.

Art. 32 Konstytucji RP

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.
2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.

Wskutek złamania zasady równości obywateli wobec prawa, art. 107 § 3 pkt 1) znosi pewność i przewidywalność stosowania przepisów uchwalonych przez ustawodawcę i wprowadza element nieprzewidywalności orzeczeń z powodu stworzenia możliwości niestosowania się do obowiązującego prawa materialnego i procesowego oraz wywierania wpływu na proces orzeczniczy.

Art. 45 Konstytucji RP

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Wprowadzenie uznaniowości stosowania prawa wyłącza możliwość obiektywnego i sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, rozumianego jako wydanie orzeczenia w granicach obowiązujących przepisów.

Art. 87

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.

Art. 178 Konstytucji RP

1. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

Wskutek bezpodstawnego dopuszczenia możliwości nieprzestrzegania ustanowionego prawa, w rozumieniu art. 107 § 3 pkt 1), ustawy nie wiążą już sędziów i nie są dla nich obligatoryjnymi źródłami prawa.

Stanisław Bartnik

Załączniki:

- kopia odmowy prezesa SA
- kopia wniosku o postępowanie dyscyplinarne ws. naruszenia art. 170 kpk § 1a